

ἠσφάλισται διὰ θυρωμάτων σιδηροχύτων καὶ ἐπιχρύσων .

Ἡμεῖς δὲ τὰ τε κατὰ τὸν ἔξω καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ εὐαγοῦς Νχοῦ διαγράψαντες, ἐν καὶ μόνον ἐκ τῶν εἰρημένων συμπερινομεν, ὅτι Ἕλληνες ἐχρημάτισαν οἱ πλειονες τῶν ζωγραφησάντων αὐτόν· καθὼ ἡ Ὁρθόδοξος ἐνταῦθα Ἀδελφότης εὐσεβοῶς καὶ φιλοτίμως προενόησεν, ὅπως εἰς τὸν περίβλεπτον αὐτῆς Νχὸν καὶ ὕφος καὶ μορφὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων θεωρῶνται, συμφδᾶ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν καὶ πατροπαράδοτον τοῦ πνεύματος ἀπλότητα, ὡς ἀποστρέφουσιν πᾶν ὃ, τι τὰς αἰσθήσεις ὑλικῶς συναρπάζει, καὶ ἀποτρέπει τό, τε εὐλαβές καὶ τὸ κατὰ νυκτικὸν τῶν θείων ὑποτυπωμάτων. Καὶ δὴ καὶ ζωγράφοι ἐκ τῶν περιφανεστέρων κατελάμπρυνον τότε τὴν Βενετίαν, οἷον ὁ Καλλιάρης, καὶ ὁ Γιντορέττος, καὶ ὁ Πάλμκς, καὶ ἄλλοι πολλοί, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἀντώνιος ὁ Βασιλάκης ἐκ Μήλου. Καὶ ὅτι μὲν οὗτοι δυτικῶς τῷ τρόπῳ μετήρχοντο τὴν τέχνην, ἡλίου φανώτερον. Ἄλλ' οἱ πρόγονοι ἡμῶν, μὴ χαριζόμενοι τῷ ἀνθρωπρέσκῳ καὶ θελκτικῶ καὶ ἀνιέρῳ τῶν προσώπων, προέκριναν τὰ ἀπλούστερα, καὶ σεβάσμια, καὶ ἀποστολικὰ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας· τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἀκριβοῶς ἐξετέλεσαν, ὁσάκις ἀνάγκη συνέπεσεν ἐπισκευῆς τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐπιβλαβέντων, μὴ φεισάμενοι ἐπιμελείας ὅπως ἀναλλοίωτα διατηρῶνται. Ὅθεν ἔξοδα ὑ-

πέρογκα υπέστησαν, ἵνα ἐπισκευασθῶσι τὰ τε ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν τοῦ τρούλλου, καὶ ἐπὶ τούτοις τὰ παρὰ τοῦ χρόνου ζημιωθέντα ψηφοθητήματα καὶ ζωγραφήματα· ἐξ ὧν ὁ Ζάνες ἐπεδιώρθου τοὺς τέσσαρας ἐν τῷ Ἱερῷ Διδασκάλους (1661)· τὰ δ' ἄλλα σχεδὸν πάντα ὁ κερκυραῖος Βεντούρας ὁ Σερεμέτης (1748). Ἀνεκαίνισαν τὰ τὸν γὰρ ἔξω διακοσμοῦντα ψηφοθητήματα Γάκωβος ὁ Παστορίνης (1638), Παῦλος ὁ Ῥώσσης (1684), καὶ Ἰωάννης Φραγκίσκος ὁ Μπονάτζας (1752), τὰ δ' ἔσω, τέλος, Λεοπόλδος ὁ Δαλπῶμος.

Τῆς δὲ κατασκευῆς τοῦ Κωδωνοστασίου, συμφωνηθείσης καὶ διευθυνθείσης ὑπὸ τοῦ ἐργοστασιάρχου Σίμωνος τοῦ Σορέλλα (82), ἤρξατο Βερναρδῖνος ὁ Ὀγγαρίνος· ἀπεπεράτωσε δὲ τῇ 19 Νοεμβρίου τοῦ 1592, διὰ τῆς τῶν Συναδέλφων συνδρομῆς, καὶ χιλίων δουκάτων, ἅτινα κατέλιπεν ἐπὶ τούτῳ ὁ Ζακύνθιος Ἰάκωβος ὁ Σαμαριάρης. Ἀλλ' ἐπειδὴ, περὶ τῆς κλίσεως αὐτοῦ πολλὰ ἐγράφησαν, τοῦτο καὶ μόνον νομιζομεν μετὰ τοῦ Τεμάντζα (83), ὅτι ἡ κλίσις συνέβη ἐν τῷ κτίζειν αὐτὸ, δηλαδὴ ἔτη οὐκ ὀλίγα, πρὶν τοιχοποιηθῶσι τὰ εἰς κατοικίαν πάλαι τῶν Ἱερέων περιστοιχίζοντα αὐτὸ Κελλία, ἅπερ, ὑπὸ στερεῶν ὀρθοστατῶν ὑποστηριζόμενα, περιστοιχίζουσιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ 1617, ὅποτε ὠκοδομήθησαν, ἐπιστατοῦντος Φραγκίσκου τοῦ Κοντίνου· ὅθεν καὶ κακῶς ὁ Τεμάντζας ἔγρα-

ψεν, ὅτι εἷς ἐκ τῶν ἀδελφῶν Κοντίνων κατε-
σκεύασε τὸ Κωδωνοστάσιον (34). Ἦδη δὲ καὶ
τὰ περὶ Κλήρου προσκομίζομεν.

Ἀπὸ ιδρύσεως τοῦ πρώτου Ναοῦ καὶ ἐκλυ-
γῆς τοῦ Ἰεφημερίου (1527) μέχρι τοῦ 1550
διέτρεξεν ἐποχὴ πολυτάραχος καὶ λυπηροτάτη
τῇ Ἀποικίᾳ. Ἀπέναντι ὑπὸ τῶν Λέοντος τοῦ
I. χορηγηθέντων τοῖς Ἑλλησι προνομίων, ἀπέ-
ναντι δὲ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ὑπερασπιστοῦ, ἢ
καὶ ἄλλως λεγομένου Συντηρητοῦ, ἐν ᾧ
συνεκέντρωσε πληρεστάτην ἐξουσίαν τοῦ ὑπε-
ρασπίσειν ἐν δικαιώματι καὶ ἔργῳ τοὺς Γραι-
κοὺς ἐκ πάσης ἐνδεχομένης παρενοχλήσεως τοῦ
ἐπιτοπίου Κλήρου· ὅμως παντοῖα προσκόμματα
καὶ ἀδιάκοποι διωγμοὶ ἐπεσωρεύθησαν ὑπὸ τοῦ
βενετοῦ πατριάρχου Ἰερωνύμου τοῦ Κουϊρίνου,
ἄνδρὸς (ὡς αὐτοὶ μαρτυροῦσιν οἱ δυτικαὶ συγ-
γραφεῖς (35), ἰσχυρογνώμονος καὶ φιλονείκου, καὶ
ὑπὸ ἄλλων δὲ τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου ὀπαδῶν αὐ-
τοῦ. Καὶ εἶχε μὲν ἀναμφιβόλως ἡ Διοίκησις τὴν
ἀναγκαίαν δύναμιν, ὅπως τηρῶνται τὰ ὑπὲρ τῶν
Ἑλλήνων παρ' αὐτῆς θεσπισθέντα· ἀλλ' ὑπάρχει
ὡμολογημένον ὅτι, μὴ θέλουσα ὅλως ἀπαρέσκειν
οὔτε τῷ ἐνί, οὔτε τῷ ἐτέρῳ τῶν ἀντιδίκων, οὐ-
δὲν ἐφρόντιζε περὶ σταθερᾶς καὶ φρονίμου τῶν
πολιτικῶν καὶ ὀρησκευτικῶν δικαίων ἰσορροπίης.
Καὶ ἔση μὲν ἡ ἀλήθεια τῶν λεγομένων, ὅτιλον
ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Ἀριστοκρατία, διὰ τοῦ ἐν Ῥώ-
μῃ βενετοῦ πρέσβεως, ἐπέσπευτε τὴν ἀναίρε-

σιν παπικοῦ Γράμματος Ἀλεξάνδρου τοῦ 5'. ὑπὲρ τῶν ἐν Βενετία παροικούντων ἱερέων τε καὶ λαϊκῶν Γραικῶν, συναινούντος αὐτοῖς, ἵνα ζῶσιν ὑπὸ τὴν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου παντελεῆ δικαιοδοσίαν (36). ὅπερ αὐτοί, καθ' ἕν χρόνον ἐλειτούργουν ἐν τῇ τοῦ ἁγ. Βλασίου ἐκκλησίᾳ, ἐξήτησαν, διὰ τοῦ εἰς Ῥώμην ἀπελθόντος ἱερέως αὐτῶν Ἀνδρέου τοῦ Ζερβοῦ Μεθωναίου (ὃν καὶ αὐθαστατον ἢ Γερουσία ἀποκαλεῖ), μηδὲως φέροντες, ἵνα ὁ πνευματικὸς αὐτῶν ποιμὴν ἀνακρίνηται περὶ πίστιν, πρῶτον ὑπὸ λατίνου πατριάρχου, εἶτα ἐκυτοῖς ἐπιβάλληται ὑπὸ τῶν Δεκαρχῶν (37). Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὑπῆρξεν ἀνηκούστων βιαιοπραγιῶν εἰκοσαετῆς ἐποχῆ. Διΐσχυρίζετο ὁ αὐστηρὸς πατριάρχης, ὅτι εἶχεν ἀπόλυτον πνευματικὴν ἐξουσίαν οὐ μόνον ἐπὶ τὸν Ναὸν καὶ τὸν Ἐφημέριον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰς ἐνδομύχους τῶν Ὀρθόδοξων θρησκευτικῶν πεποιθήσεις. (38) Καὶ βέβαια ἠγνόει, ὁ ἀγαθὸς, καταίροντας αὐτοὺς εἰς Βενετίαν ἀπανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου καὶ γεννῶνται ἐν κόλπῳ τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ το αὐτῆς ἄδουλον γάλα ποτίζονται, καὶ θρόνον οὐκ ἀναγνωρίζουσιν ἕτερον, παρὰ τὸν Οἰκουμενικόν, τὸν καὶ Γρηγορίων καὶ Χρυσοστόμων θρόνον. Ἴνα δὲ τοῦ σκοποῦ πάσαις δυνάμεσιν ἐπιτύχη, ἐσοφίζετο, ὁ ζηλωτῆς, προφάσεις καὶ δυσκολίας κατὰ τῆς τοῦ Ναοῦ ἀνεγέρσεως, καὶ τῆς περὶ τὰ θεῖα ἐλευθε-

ρας ἀσκήσεως. Καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους Ἱερεῖς κατηνάγκαζεν εἰς τοὺς παρὰ βεβιασμένους ὄρους τῆς Φλωρεντινῆς συνόδου· καὶ ἱερεῖς καὶ λαϊκοὺς ἐμέμφετο, αἰρετικοὺς καὶ σχισματικοὺς ἀποφκινόμενος· καὶ τὸν νῶν αὐτῶν καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν συνχναστρεφομένους ἀφώριζε, καὶ κατέκλειεν αὐτοὺς ἐντὸς τοῦ Νχοῦ κατὰ τὰς ἀγίας ἡμέρας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος « χειρότερον (οὕτω κατοδυρόμενοι ἀνέφερον » εἰς τὴν Δεκαρχίαν (39)), χειρότερον, ἢ ὡς » ἂν ἦμεν Ἰουδαῖοι· *prāγμα ἀνήκου-* » στον » *pezo che se fussimo zudei: cossa inaudita.* Ἀκολούθως δὲ, καὶ συκοφαντίκι κατ' αὐτῶν ἐξυφάνθησαν· καὶ διεβλήθησαν μὲν, ὡς κακολογοῦντες τὴν Ῥωμάναν Ἐκκλησίαν, καὶ ὡς τυπώσαντες εἰς τὴν ὑπερχίαν Θεοτόκον εὐχὴν, ἐν ἣ καὶ ῥήσεις ἐψευδηγοροῦντο, τῆς ἐπικρατούσης ὀρησκείας ὑδριστικαί· αὐτοὶ δ' ἐκεῖνοι, οἱ ἀθῶοι, πολλάκις ἐνεκαλοῦντο ἐνώπιον δικαστηρίων, ὅπου ὁ, τε πατριάρχης καὶ ὁ παπικὸς ἑξάρχος (Λεγάτος) συνήρχοντο, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἀναιρέσωσι τὰς τοῦ Συντηρητοῦ τῶν Γραικῶν ὑπερσπίσεις. Ταῦτα μὲν δὴ συνέβηκινον κατὰ τὸ 1527 καὶ 1528. (40)

Ἐφαίνοντο δὲ σχεδὸν ἡρεμοῦντα τὰ μίση, ὅτε, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, φθάσας ἐκ Ῥώμης, ὑπῆρχεν ἐν Βενετία, ὁ ἄλλως μὲν περὶ τοὺς λόγους δεινός, δοξομανής, δὲ καὶ παποκόλαξ Ἀρσένιος ὁ Ἀποστόλης κρῆς, ὁ τὸν ποιμαντορικὸν τῆς Μο-

νεμβασίας Ορόνον ἐπιβούλως καταλαβῶν, καὶ παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, συνοδικῆ γνώμη, καθαιρεθεῖς τε καὶ ἀφορισθεῖς (41). Τοῦτον δὲ, τὸν δραπετίδην καὶ κακοδοξόν, συστήσαντος δὴ τοῦ Πάπα τῆ τῶν Βενετῶν προστασία, παρεισῆγαγον οἱ Δεκάρχαι, θεσπίσματι τῆς 30 Μαρτίου τοῦ 1534, προσημιασάμενοι, ὡς εἰκὸς, καὶ τὰ τῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ ὁσιότητος, ἐπιβελόντες δὲ τοῖς τοῦ Ναοῦ Ἐπιτρόποις, ὡς κήρυκα τῶν θείων λόγων ὑπὲρ τῆς τῶν ἀκουόντων σωτηρίας, καὶ εὐχαριστήσεως τῶν ἐπιποθούντων τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἐνότητα. Πλὴν ἀλλ' αὕτη ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἐνότης καὶ λίαν μακρὰν εἶχον τοῦ καταφυκτικοῦ σκοποῦ· διότι ὁ πλάνος ἐκεῖνος, ὁ καὶ ἐπὶ χρήμασι θωπεύων τὰς τοῦ δυτικοῦ Κλήρου ἀξιώσεις, καὶ τὴν συνείδησιν τῶν Ὀρθόδοξων ἐπηρεάζων, ὑπεκίνησε, μετὰ μῆνας δύο, θέσπισμα Δεκαρχικὸν (29 Μαΐου, 1534), ἐπιτρέπον αὐτῷ τὴν ἐκλογὴν (παρόντος καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ Βικαρίου) δύο Παπάδων Καθολίκων, ἕν' ἐπ' Ἐκκλησίας λειτουργῶσι. Τὸ τοιοῦτον τοῖς Ἐπιτρόποις ἐπιτεθὲν ἔνταλμα συνετάραξε πάλιν τὴν Ἀποικίαν, καὶ κατεσπάραξεν αὐτὴν, θεωροῦσαν τὴν ὕβριν, ὡς καὶ τῶν ἐξυτῆς ἱερωτέρων δικαιωμάτων προσκρουστικὴν· ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, ἀγθυσθέντες, ἔνεκα τῶν τοῦ παρεισάχτου Ἀρσενίου καταναγκῶν, ἐκινδύνευσαν νὰ θανατωθοῦν, ὡς ἡ Πατριαρχικὴ Κωνσταντινουπόλεως Ἱστορία μαρ-

τυρεῖ (42). Ἄλλ' ἐματαιώθησαν ἐν ὀλίγῳ τ' Ἀρσενιακὰ τῆς αὐθαδεΐας βδελύγματα καὶ προσοχθίσματα· κάκεῖνος ὑπὸ πικρίας ἀπέθανεν ἀμετανόητος εἰς τὸν ἀφορισμὸν (43). Ἡ δὲ Ἀδελφότης ἐξηκολούθησε, κατὰ τὸ αὐθεντικὸν αὐτῆς δικαίωμα, τὴν τῶν Ἐφημερίων ἐκλογὴν.

Οὐκ ἐφάνησαν ὅμως ἐπικραεῖς αἱ τοσαῦται θλίψεις καὶ διωγμοί. Ἐμελλον οἱ Ἕλληνες καὶ ἄλλας ἀτυχημάτων συμπλοκάς ὑποστῆσαι, ἐφ' ὅλον ἐννεαετὲς διάστημα. Ὅφεις, τοῦ Ἀρσενίου φαρμακωδεστέρου εἶχον ἐν κόλποις, τοὺς ἐφημερίους, λέγω, Νικόλαον τὸν Τριζέντην καὶ Ἀγαστάσιον Πορφύριον, ἀμφοτέρους ἐκ Κορώνης. Ὡς ὁ μὲν πρῶτος, ὁ Τριζέντης, γενόμενος αὐτουργὸς καὶ σκανδάλων, καὶ κλοπῶν, καὶ ἄλλων ἀνομημάτων, ἀγνώμων ἀπεδείχθη πρὸς τὴν Ἀδελφότητα, ἥτις πολλάκις καὶ παντὶ τρόπῳ περιέθαλψεν αὐτὸν, ἀνεχομένη καὶ ἀγαθοεργοῦσα. Καὶ δὴ, ἐκλιπόντος (τῆ 26 Ἰουλίου τοῦ 1540) ἐκ τοῦ ἁγίου Βήματος σεβασμίου τῆς Θεοτόκου εἰκονίσματος ἀφιερωθέντος (ὡς προείπομεν) τῷ Ναῶ ὑπὸ τῆς Κυρίας Ἄννης τῆς Μεγάλης Δουκίσσης (*), ἐξεπλάγησαν καὶ ἠγανάκτησαν οἱ εὐσεβεῖς Ὁμογενεῖς, ἀμηχανοῦντες περὶ τοῦ πρακτέου. Ὄθεν καὶ Συλλόγου συγκροτηθέντος, ἐπεψήφισαν τῶν εἰρημένων Ἐφημερίων ἀργίαν, ὡς ὑπευθύνων πάντων τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ διατη-

(*) Ὅρα σελ. 53.

ρουμένων σκευῶν· καὶ ταῦτα μὲν προσκαίρως, ἕως οὗ εὐρεθῆ ἡ ἀγία εἰκὼν. Ἀπ' ἐναντίας δ' ἐκεῖνοι ἐζήτησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀναίρεσιν τῆς γενικῆς τῶν Ἀδελφῶν ἀποφάσεως. Πλὴν ἀλλ' εἰς μάτην, καίτοι ὁ Λεγάτος (ἔξαρχος) ὁ ἀποστόλικος (ὃ περ οὐχ ἦττον προσηρεῖτο ὁ καὶ τούτῳ καὶ τῷ πατριάρχῃ προσφιλῆς Τριζέντης), ἐνήργησε πολλά μὲν καὶ βίβια κατὰ τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἀδελφότητος, πολλά δὲ καὶ φίλια ὑπὲρ τοῦ παρανόμου Ιερέως. Ἐντεῦθεν, ἀποτυχῶν τῆς ἀπ' εὐθέως προσβολῆς, προσέδραμε, συμφώνως τῷ συνομῶσκντι Πορφυρίῳ, εἰς Ῥώμην, ἐγκαλῶν τοὺς Ὁμογενεῖς (εἴπερ ἔγκλημα τὸ τοιοῦτον ὑπάρχει, ἢ, μᾶλλον, ἱερὸν καθήκον) ὅτι παρεδέχοντο καὶ ἐτήρουν μόνον τὰ παρὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου ἐντεταλμένα καὶ ὅτι τῆς ἑαυτῶν Ἐκκλησίας ἀπεδίωκον πάντας τοὺς Γραικοὺς Ιερεῖς, ὅσοι τῇ Φλωρεντινῇ συνόδῳ ἦσαν προσκεκολλημένοι.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀποσελλόμενον, ἔνθεν μὲν, Πατριαρχικὸν Γράμμα Ἱερεμίου τοῦ Α'., ἐν μηνί Ἰουλίῳ, Ἰνδικτιῶνος ιδ'. (τουτέστι, τῷ 1541), δι οὗ ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος καθαιρέσει καὶ ἀφορισμῷ καθυποβάλλει τὸν τε Τριζέντην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἱερούργοῦντας· ἔνθεν δὲ, καὶ Βούλλα ἐκ τῆς Ῥώμης Παύλου τοῦ Γ'. (6 Μαρτίου, 1542), αὐτοῦ τούτου ἐκεῖθεν κομίσαντος τοῦ Τριζέντου (44), δι ἧς οἱ μὲν ἀπασκορχιθέντες ἱερεῖς ἐπα-

νάγονται ἀμφοτέρω ἐπὶ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ὑπουργίαν· ἡ δὲ Ἀδελφότης ἀποστερεῖται τῶν ἑαυτῆς Συντηρητῶν, ἀνατίθεται δὲ καὶ τῷ Λεγάτῳ τῷ ἀποστολικῷ ἢ ἐξουσία τοῦ μὴ ἐπιτρέπαι ἐν τῷ Ναῶ λειτουργοῦντας Ἑρηνερίους, τοὺς μὴ πρότερον, εἴτε εἰς αὐτὸν, εἴτε εἰς τὸν πατριάρχην ὀρκωθέντας τὰ τε Θεσπίσματα καὶ τὰς διατάξεις τῆς ἐν Φλωρεντία συνόδου· τέλος δὲ, συνωδῶς πρὸς τὰς αὐτὰς ἀποφάσεις, ἰδοὺ καὶ δόγμα τῶν Δεκαρχῶν (11 Μαΐου, 1542), ὅπερ ἀποκαθίστησι τὸ ἐν τοῖς προρρήθεισιν ἐπιμνησθέν τοῦ 1534. Ἐντεῦθεν δὴ, καὶ οὐκ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν, ὡς πολλοὶ ἐφλυάρησαν, ἐπήγασε τοιοῦτο τοῦ 1542 διάταγμα.

Πτοηθέντες δὲ διὰ τὴν κακόνοιαν καὶ μυσαρὰν τοῦ Τριζέντου διαγωγὴν, ἔτι δὲ, καὶ μᾶλλον, διὰ τὰς τεκταινομένας ἐπιβουλάς, τὰς κατὰ τῆς εὐσεβείας καὶ ἀπραξίας τοῦ συνειδότου, αὐτοὶ ἑαυτοὺς πρόβαλον ὑπερασπιστὰς κατὰ τῶν ἐφορησάντων ἐχθρῶν οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, ἐπικαλούμενοι παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δεκαρχῶν, ἧς καὶ ἀπέτυχον δικαιοσύνης. Ἐπανέλαβον τὰς αἰτήσεις ἀπαύστως· πείρας ἔδωκαν ἐπὶ δικαστηρίου ἱκανὰς τῶν ἐγκλημάτων τοῦ Τριζέντου· ἀκύρωσιν ἐζήτησαν τῆς περὶ τὴν πίστιν τῶν Ἱερέων ἀνακρίσεως· παρέστησαν ὡς πολὺ τοῦτο διαφέρον τῷ Κράτει, μάλιστα δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰς Βενετίαν, μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Νυπλίου (1540), καταφυγόντων Ἑλλήνων· ἀ-

φόρητον προσapéδειξαν ἐν Ὁρθοδόξῳ Ναῶ τὸν τιοῦτον τρόπον, τὸν καὶ ἐν Ῥώμῃ ἀσυνήθη, καὶ ἐν Ἀγκῶνι, καὶ ἐν Σικελίᾳ, καὶ ἐν Καλαβρία, καὶ ἐν Ἀπουλίᾳ, ὅπου ὑπῆρχον Γραικῶν Ἐκκλησίαι· ἐνεφάνισαν, τέλος, πάσης πράξεως τὴν ἀποχὴν, ὡς ἀναγκασιότατον μέτρον καὶ τῶν σκανδάλων καταπραυστικόν. Γαῖς αὐταῖς δὲ σχεδὸν ῥήσεσιν ἐκθέσιν ἐποίησαν συγχρόνως καὶ τῷ Ποντίφικι Παύλῳ· ὃς τις ὁμολογῶν ἑαυτὸν (Βουλλ. 22. Ἰουνίου, τοῦ 1549) μὴ ἀκριβῶς περὶ τῶν γεγονότων ὄλων πεπληρορορημένον, ἀνκτίθησι πᾶσαν περὶ τῆς ὑποθέσεως ἐπιμέλειαν καὶ ἀπόφασιν Ἰωάννη τῷ Della Casa, ἀρχιεπισκόπῳ Βενεβέντου καὶ ἐν Βενετία Λεγάτῳ, ὅπως, κεφαλαιωδῶς τε καὶ ἀψυφῆτου κρίσεως δυνάμει, ὀρίστη καὶ καταπαύσῃ οἰανδῆποτε περὶ τούτου διένεξιν, καὶ εἰς αἰῶνα κατασιγάσῃ. Καὶ αὕτη μὲν ἐστὶν ἡ ἀληθὴς τῶν τότε συμβάντων ἀπόδειξις, ἅπερ καὶ ὁ ἡμέτερος Βενδότης (45) ἠγνύει, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Βενετοὶ συγγραφεῖς ἀπεσιώπησαν, μὴ ἀρυσάμενοι, εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε καὶ τῷ ἰδίῳ δόγματί τε καὶ συμφέροντι ἀκολουθοῦντες, ἐκ πηγαίων ἐγγράφων, οἷα ὑπ' ὀφθαλμῶν ἔχομεν. Ἦμεῖς δὲ τὰ καθέκαστα τούτων διέγνωμεν, ὡς πρωτοφανῆ, τακτικῶς καθιστορησαι, αὐτὴν προτιμῶντες, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὴν κοινὴν τῶν Ὁμοεινῶν πληροφορίαν· « πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. »